

ТРАНСНАЦІОНАЛЬНА ОСВІТА ЯК ЧИННИК РОЗВИТКУ ПІДГОТОВКИ ІНОЗЕМНИХ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Грицюк В.Є., Гудзенко О.Ф., Дягілев В.Є., Україна, Харків
Харківський національний університет імені В.Н.Каразіна

В сучасних умовах відбувається трансформація форм, методів і засобів вищої освіти. По-перше, спостерігається криза традиційних форм навчання у вищій школі (очна лекція, семінар та практичне заняття в аудиторії). По-друге, стають все більш затребуваним як викладачами так і здобувачами вищої освіти взаємне спілкування за допомогою інтернету, зокрема, через соціальні мережі. На тлі цих процесів зростає роль та значення транснаціональної вищої освіти (Transnational Education, Cross-border Education).

Згідно з визначенням ЮНЕСКО транснаціональними вважаються всі види програм вищої освіти, курсів навчання або освітніх послуг, включаючи дистанційну освіту, при здійсненні яких студенти знаходяться не в тій країні, де виші надають дипломи [1]. Транснаціональна освіта – це не просто нова форма, а результат неминучою адаптації системи освіти до нових умов світового порядку, які передбачають стирання державних кордонів, зникнення національного різноманіття і утворення єдиного культурного простору.

Для узагальнення суті транснаціональної освіти ЮНЕСКО розробила її структура, яка складається з чотирьох основних компонентів.

До першого компоненту транснаціональної освіти належить міжнародне пересування студентів, професорсько-викладацького корпусу, науковців та експертів, тобто особистісна або фізична мобільність індивідів. Студентська мобільність передбачає декілька варіантів, а саме: вони можуть пройти повний курс навчання та отримати ступінь за кордоном, узяти участь у короткостроковому навчанні в іншій країні, зареєструватися на практику або інтернатуру за програмою обмінів тощо. Викладачі, науковці та експерти все частіше проводять за кордоном науково-викладацьку діяльність, надають консультаційні послуги.

Другим компонентом транснаціональної вищої освіти є міжнародна мобільність навчальних програм. Викладання будь-якої програми здійснюється на основі угод про співпрацю між іноземним та локальним закладом вищої освіти, або може бути самостійною ініціативою іноземного провайдера освітніх послуг. Програми можуть надаватися дистанційно, очно та за змішаною моделлю. У деяких випадках програмно-методичне забезпечення та кваліфікаційне тестування надається іноземним навчальним закладом, а викладання й організаційне забезпечення навчання здійснюється частково або повністю місцевим закладом.

Третій компонент транснаціональної вищої освіти представлений навчально-освітніми інституціями, тобто провайдерами освітніх послуг, до складу яких входять усі типи закладів вищої освіти, компаній та корпорацій, залучених до міжнародної освіти. Ключовою характеристикою цієї категорії є те, що інституції фізично або віртуально переміщаються на територію країни-реципієнта освітніх послуг. За одним сценарієм переміщення інституції передбачає наявність ґрунтового переліку програм та академічно-адміністративної підтримки освітніх послуг, що надаються.

До четвертого компоненту транснаціональної вищої освіти аналітики ЮНЕСКО зараховують широке коло освітніх проєктів та послуг, що діють у межах міжнародного освітнього простору. До їх переліку входять: проведення досліджень, надання технічної допомоги та асистування, створення платформ для е-освіти, сприяння професійному розвитку та інші види діяльності, що спрямовані на розвиток потенціалу, особливо у сфері інформаційних технологій [2, с. 20].

Транснаціональна освіта є особливо доречною при підготовці іноземних здобувачів вищої освіти. Вона помітно розширює можливості іноземного студента щодо доступу до навчання і професійної підготовки у провідних університетах світу. З іншого боку країна-експортер транснаціональної освіти забезпечує освітнім послугам своїх навчальних закладів велику конкурентоспроможність на світовому ринку, та відкриває нові джерела інвестиційних надходжень.

Відзначимо при цьому, що в контексті транснаціональної освіти знаходить своє місце системне викладання соціально-економічних дисциплін іноземним громадянам, які здобувають вищу освіту за транснаціональними програмами. Робочі програми навчальних дисциплін, які реалізуються в транснаціональній освіті, повинні об'єднувати культурні особливості країн незалежно від будь-

якої національної системи освіти та сприяти культурному об'єднанню або створенню єдиної для всього людства цивілізації.

Викладання історії, економічної теорії, географії, культурології в іноземній аудиторії дозволяє по-перше, донести до студентів-іноземців передові досягнення глобальної світової культури, а по-друге, вивчення цих дисциплін є інструментом конвергенції різних культурних районів Землі. Транснаціональна освіта перетворює традиційні заклади вищої освіти на осередки діалогу між представниками різних культурних регіонів. Такий діалог повинні організувати викладачі соціально-економічних наук. Мета діалогу – формування у іноземних студентів глобальної культурологічної компетенції.

Література

1. Code of Good Practice in the Provision of Transnational Education. UNESCO / Council of Europe. Riga, 2001. <http://www.cepes.ro/hed/recogn/groups/transnat/code.htm>

2. Knight J. Higher Education Crossing Borders: a Guide to the Implication of the GATS for Cross-border Education /J. Knight. – Paris: UNESCO; Commonwealth of Learning, 2006. – 76 p.